

»Tudi z jezikom delamo slabo in dobro«

Pogovor z Alešem Bjelčevičem O 49. seminarju

slovenskega jezika, literature in kulture

Na Filozofski fakulteti v Ljubljani, natančneje, na oddelku za slovenistiko, soorganizator je tudi Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik, je te dni živahno – kakor vsako leto ob istem času. Poteka namreč mednarodni Seminar slovenskega jezika, literature in kulture (SSJLK). Letos že devetinstirideseti.

PETER KOLŠEK

Seveda je marsikaj drugače, kot je bilo na začetku, daljnega leta 1965, a osnovni namen seminarja je enak: seznaniti tuje sloveniste in druge interesente (prevajalce, kulturne delavce iz diaspore in zamejstva, znanstvenike z drugih področij) s slovenskim jezikom, literaturo in kulturo. Seminar je vsako leto v prvih dveh tednih julija, letos traja med 1. in 12. julijem. Financira ga ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, kandidatom omogoča udeležbo s štipendijami, a financira ga, zaradi znanih kriznih okoliščin seveda, zadnja leta bistveno slabše. V najboljših letih je v Ljubljano prihajalo 130 seminaristov in več, letos samo 80, tokrat iz 25 držav. Organizatorji zagotavljajo, da ostaja program neokrnjen.

Seminar, razdeljen na lektorsko-konverzijski (streže mu šest lektorice in dva lektorja) ter predavateljski del (za tiste, ki naš jezik že bolje obvladajo) – letošnji naslov je *Etika v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi* –, ima tudi vlogo informatorja o slovenskih kulturnih okoliščinah. Temu namenu služi popoldanski in večerni program, ki se napaja iz ljubljanske kulturne ponudbe. Spošnemu spoznavanju je namenjena tudi tradicionalna ekskurzija v določen konec Slovenije. Danes gredo seminaristi v Planico, Kobarid in Idrijo.

Nekaj vprašanj smo postavili aktualnemu predsedniku seminarja, doc. dr. Alešu Bjelčeviču.

Seminar vodite drugo leto. Lani se je bilo treba nekaterim delom programa odreči ali ga skrajšati, v kakšni kondiciji pa je prireditev letos? Udeležencev je nekoliko

manj kot lani?

Seminar je letos še vitkejši kot lani, ampak je v dobri kondiciji. Ministrstvo za šolstvo je dalo le 25 odstotkov tistega denarja, ki ga je dalo 2011. Koliko smo krajšali? Iz treh tednov na dva, od nekdanj 130 do 135 udeležencev smo jih letos sprejeli 84 – tako malo jih je bilo nazadnje leta 1980. Toda obseg programa se ni zmanjšal. Seminaristi dobijo isto dozo znanja, pravzaprav smo jim lani, na v prejšnjih anketah izražene želje, število tečajev še povečali. Jezikovni in literarni pouk traja od 9. do 16. ure, vsako popoldne imajo še kulturni program. Peljemo jih v gledališče, v kino, na literarni večer, imajo plesne delavnice, športne tekme, kup stvari.

Je bil slovesni začetek v ponedeljek zvečer v Mestnem muzeju tudi zares slovesen?

Saj ne gre za slovesnost, če s tem mislite dolge govore v črno oblečnih, resnih mož in dam. Bilo je dostojno sproščeno, rektor dr. Stane Pejovnik, dekan dr. Andrej Černe in ostali govorniki so nastopili zelo dialoško in doživeli sprotne odzive iz občinstva.

Vaše predsedovanje bo zagotovo ostalo v spominu tudi zato, ker je tipične strokovne vsebine, ki zadevajo slovenski jezik, literaturo in kulturo, razširilo na razpravljajna o univerzalnejših zadevah: lani ideologija, letos etika. Imate občutek, da so primarne vsebine izčrpane, ali se zdi, da se je treba odzvati na pritisk aktualnosti?

Vi govorite o temah predavanj: seminaristi višjih skupin, ki že dovolj razumejo, imajo poleg tečajev vsak dan tudi eno ali dve znanstveni predavanji in ta imajo skupno temo, pred menoj na primer večkulturnost v jeziku, literaturi in kulturi, stereotipi, ustvarjalnost Slovencev po svetu in drugo, tudi to je univerzalno. Temi ideologija in etika sem izbral, ker sta tako tesno zvezani z literaturo, kulturo in jezikom – sploh z vsakim mišljenjem, umetnostnim, znanstvenim itd., da ju spregledamo. Ideologije spregledamo, ker jih ponotranjamo in jih vidimo le pri nasprotnikih.

Res je tudi, da danes kar naprej

govorimo o potrebah po novi etiki.

Z etičnostjo je nekaj podobnega: naših dejanj, ki imajo za druge ljudi koristne ali škodljive posledice, je več, kot si mislimo, nenehno delujemo etično in nenehno vrednotimo svet in ljudi, le zavedamo se ne. Če vzamemo literaturo – literatura govori ravno o tem, kako ljudje živijo, kako rešujejo svoje etične dileme in podobno. Uporaba jezika je tudi delovanje, tudi z jezikom delamo slabo in dobro.

Tem nisem izbiral na pritisk aktualnosti, isto bi izbral tudi pred petimi, desetimi leti; to me enostavno zanima in poznam predavatelje, ki imajo tujcem o teh rečeh kaj povedati. Drugič, ne verjamem, da je danes etika bolj aktualna kot nekoč, ker ne verjamem, da je etika v krizi. Le hierarhija vrednot se menja in o tem bodo govorili nekateri predavatelji. Ideja o novi etiki mi je še bolj tuja, a to pomeni, da klasične etične norme niso več dobre?

V eksplikaciji letošnje 'etične' teme ste ponudili v razmislek slikovit nabor področij, na katerih prihaja do besede etika. Etiko v jeziku, literaturi in kulturi ste na koncu omenili le skoraj mimogrede. Zanalasč?

Govorite o uvodniku v zbornik predavanj? Saj ni bilo mimogrede. Res pa sem najprej povzel teme, ki jih bodo predavali sociologa, novinarja, zdravnik, filozof – ker so pač širše, in šele nato teme, ki jih bomo imeli filologi.

Nekateri naslovi predavanj vzbujajo radovednost. Na primer vaše Pornografija pri pouku, Je etično popravljati prevode? Damjana Popiča ali pa Spolna morala v Sloveniji Ivana Bernika in Irene Klavs. Se te teme ponujajo same od sebe ali ste jih ponudili predavatelji? Oboje. Predavatelje izbira predsednik seminarja, on si zamisli teme predavanj, nato pa išče predavatelje. Moja tema je aktualistična, druge so večne – novinarska, prevajalska, znanstvena etika, Bernik in Klavsova pa sta lani objavila rezultate obsežne in zanimive raziskave.

Glede na vsakoleten bogat spremljevalni program me zanima, kaj si seminaristi pri nas najbolj želijo

Page: 16

Reach: 130000

Country: SLOVENIA

Size: 636 cm2

2 / 2

videti oziroma kaj bi jim radi še ponudili, če bi imeli možnost?

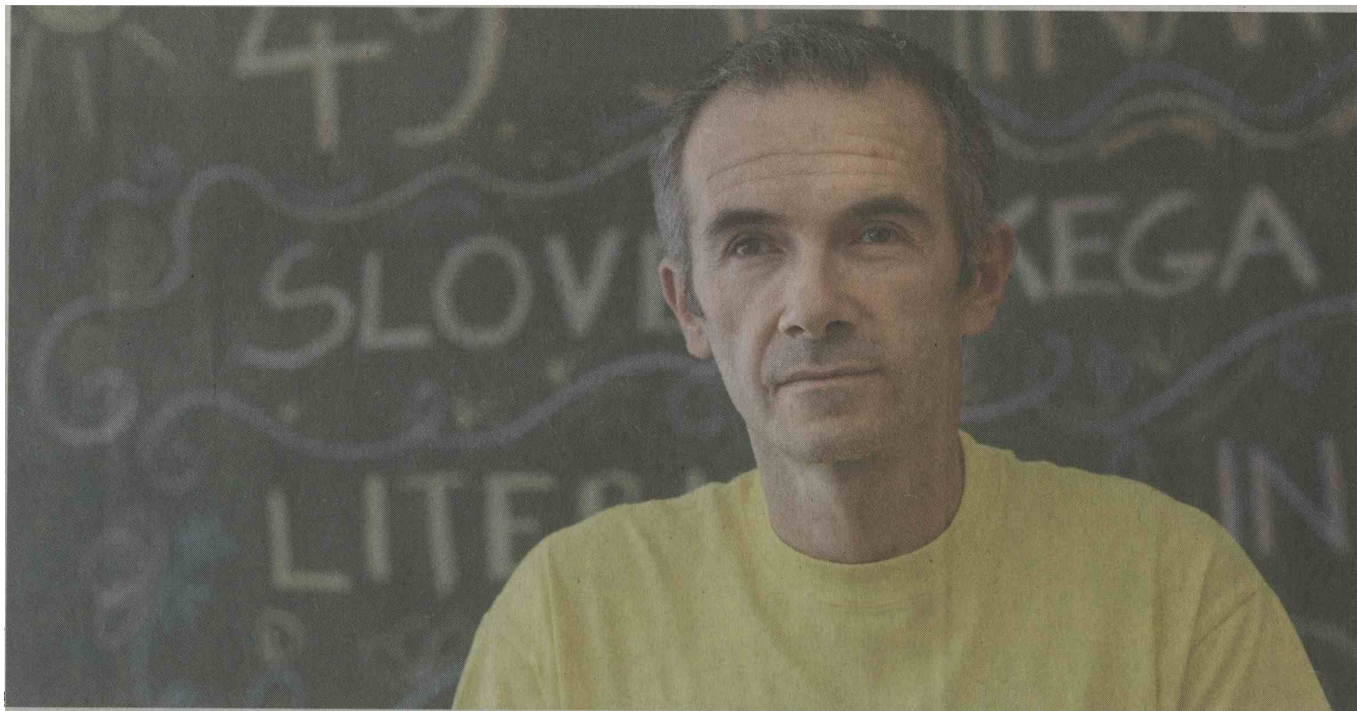
Udeležence vsako leto podrobno anketiramo in želje sproti upoštevamo: gledališče, kino, koncert so stalnice, vmes pa vedno kaka variabla 'po želji'. A če bo vedno manj denarja, bo to najprej na udaru.

Prihodnje leto bo imel seminar okroglo, petdeseto obletnico. Se pripravlja kaj posebnega?

Ja – novi predsednik Hotimir Tivadar predlaga temo prihodnost v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi.

POLETNA ŠOLA SLOVENSKEGA JEZIKA

Hkrati s seminarjem poteka vsako leto julija tudi poletna šola slovenščine; ta je dvo- ali štiritedenska. Organizira jo **Center za slovenščino** kot drugi/tuji jezik. Namenjena je tujcem, ki se želijo naučiti slovenščine in so dopolnili 18 let. Letos se je prijavilo 114 udeležencev. Tudi ta šola ima spremljevalni kulturni program, ki je namenjen »spoznavanju slovenske kulture, zgodovine in sodobne stvarnosti«.

Dr. Aleš Bjelčevič: Letos je denarja še bistveno manj, a »seminaristi dobijo isto dozo znanja, pravzaprav smo jim lani število tečajev še povečali«.
FOTO IGOR ZAPLATIL